

Lüllemäe Põhikooli ainekava

Aine	ühiskonnaõpetus
Tunde	VIII klassis 1
nädalas	IX klassis 1

8. klassi õpitulemused	Õppesisu ja -tegevus	Seos teiste ainetega
<p>Üldteema 'Ühiskond ja sotsiaalsed suhted'</p> <p>Ühiskonna institutsiooniline struktuur – avalik sektor, tulundus- või ärisektor, kolmas sektor</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid <i>avalik sektor, riigiasutus, avalik-õiguslik asutus, ärisektor, eraettevõtte, mittetulundussektor, sihtasutus</i>;</p> <p>2) selgitab ühiskonna sektorite spetsiifikat ja rolli ühiskonnas;</p> <p>3) teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi.</p>	<p>Avalik sektor ja selle institutsioonid (riigiasutused, kohalik omavalitsus, avalik-õiguslikud asutused).</p> <p>Erasektor kui kasumile suunatud sektor. Kolmas sektor kui mittetulundussektor.</p> <p>Sihtasutused, heategevus, vabatahtlik töö, kodanikualgatused.</p>	<p>Ettevõtlusõpe: eraettevõtlus, sotsiaalne ettevõtlus. Võimalusel ühise vabatahtliku projekti planeerimine ja läbiviimine kodanikualgatusena.</p>
<p>Ühiskonnaliikmete õigused</p> <p>Õpilane:</p> <p>1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>inimõigused, põhiõigused</i>;</p> <p>2) tunneb inimõigusi ja lastekaitse põhimõtteid;</p> <p>3) kirjeldab õiguste ja kohustuste, vabaduse ja vastutuse seost;</p> <p>4) tunneb riske, oskab vältida ohtusid ja teab, kust otsida abi.</p>	<p>Põhiõigused; sotsiaal-majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused.</p> <p>Inimõigused meie igapäevaelus, riigi ja üksikisiku roll nende tagamisel. Inimõiguste rikkumise ärahoidmine. Lapse õigused, kohustused ja vastutus.</p> <p>Vägivald, kuritarvitamine, inimkaubandus jm. Lastekaitse rahvusvahelised probleemid. Inimkaubandus, tööorjus, seksuaalne ekspluateerimine jm. UNICEFi tegevus.</p>	

<p>Üldteema 'Riik ja valitsemine'</p> <p>Demokraatia Õpilane: 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>demokraatia, autokraatia, totalitarism; võimude lahusus ja tasakaal, õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused, kodanikuühiskond, kodanikualgatus;</i> 2) selgitab demokraatia põhimõtteid ning nende rakendamist riigivalitsemises; 3) tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igäühe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi; 4) eristab demokraatiat ja autokraatiat, võrdleb demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni; 5) selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid.</p>	<p>Demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna erinevused.</p> <p>Demokraatliku valitsemise põhijooned: võimuorganite valitavus ja aruandlus, võimude lahusus ja tasakaal.</p> <p>Õigusriik. Kodanikuvabadused ja -õigused.</p>	
<p>Eesti valitsemiskord Õpilane: 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus (KOV), kohus, õigusakt; erakond, valimised, kodakondsus, kodanik, alaline elanik;</i> 2) tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi</p>	<p>Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid.</p>	

<p>põhiseadust ning iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust;</p> <p>3) mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda; oskab leida vajalikku õigusakti ning kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT);</p> <p>4) teab riigi- ja omavalitsusasutuste struktuuri, sh riigi- ja omavalitsusasutuste portaalide kasutusvõimalusi;</p> <p>5) tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi, Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsuse saamise tingimusi;</p> <p>6) selgitab valimiste üldiseid põhimõtteid;</p> <p>7) teab peamisi rahvusvahelisi organisatsioone, mille liige Eesti on;</p> <p>8) nimetab Eesti parlamendierakondi;</p> <p>9) teab Euroopa Liidu liikmelisusest tulenevaid õigusi, võimalusi ja kohustusi.</p>	<p>Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid: õiguskantsler, riigikontroll. Kohus. Kohalik omavalitsus. Õigussüsteem. Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus.</p> <p>Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud ning kolmandate riikide kodanikud, nende õigused ja kohustused Eestis.</p> <p>Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine. Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad. Eesti Euroopa Liidu liikmena. Eesti rahvusvahelistes organisatsioonides.</p>	
9. klassi õpitulemused	Õppesisu ja –tegevus	Seos teiste ainetega
<p>Üldteema 'Majandus'</p> <p>Turumajandus Õpilane:</p> <p>1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid turumajandus, turg ja turusuhted, nõudmine,</p>	<p>Nõudmine ja pakkumine. Konkurents. Tootlikkus ja kasum.</p>	<p>Ettevõtlusõpe. Matemaatika.</p>

<p>pakkumine, konkurents, tootlikkus, kasum; 2) kirjeldab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid.</p>	<p>Turumajanduse põhijooned.</p>	
<p>Riik ja turumajandus Õpilane: 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid riigieelarve, riiklikud ja kohalikud maksud, ühishüvis, erahüvis, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus; 2) kirjeldab ettevõtluse ja riigi rolli majanduses; selgitab maksustamise eesmärgi, teab Eestis kehtivaid makse, üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega.</p>	<p>Ressursside jagunemine maailmas. Riigi roll majanduses: plaanimine ja regulatsioon. Riigieelarve. Maksud, maksustamise põhimõtted. Tulude ümberjagamine. Ühishüved ja sotsiaalne turvalisus. Aus maksumaksmine. Sotsiaaltoetused ja sotsiaalkindlustus.</p>	<p>Ettevõtlusõpe. Matemaatika.</p>
<p>Tööturg ja töösuhted Õpilane: 1) teab ja oskab kasutada mõisteid <i>tööturg, bruto- ja netopalk, laen, investering</i>; 2) tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul; teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu.</p>	<p>Ettevõtluse vormid: aktsiaselts (AS), osühing (OÜ), füüsilisest isikust ettevõtja (FIE). Ettevõtluse roll ühiskonnas. Tööturg. Tööturu mõiste. Tööandja ja töövõtja rollid töösuhetes. Tööõigus. Hõivepoliitika, tööturu meetmed tööandjaile ja tööotsijaile. Erinevast soost, erineva haridustaseme ning töö- ja erialase ettevalmistusega inimesed tööturul.</p>	<p>Ettevõtlusõpe.</p>
<p>Isiklik majandamine ja tarbimiskäitumine Õpilane: 1) analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ja võimalusi edasiõppimist ning karjääri plaanides; 2) teab eelarve koostamise põhimõtteid, oskab arvutada netopalka; 3) teab, mis on tarbijakaitse ning teab oma õigusi ja vastutust tarbijana ning tarbib säästlikult.</p>	<p>Isiklik majanduslik toimetulek. Eesmärkide seadmine ja ressursside hindamine. Palk ja palgaläbirääkimised. Isiklik eelarve. Elukestva õppe tähtsus pikaajalises toimetulekus. Säästmine ning investeerimine. Laenamine. Tarbijakäitumine, säästlik ja õiglane tarbimine. Tarbijakaitse kaupade ja teenuste turul.</p>	<p>Ettevõtlusõpe. Matemaatika.</p>

	Tootemärgistused. Isiklik ettevõtlus.	
--	---------------------------------------	--

<p>Üldteema 'Ühiskond ja sotsiaalsed suhted'</p> <p>Ühiskonna sotsiaalne struktuur Õpilane: 1) teab ja oskab kontekstis kasutada mõisteid <i>sotsiaalsed erinevused, sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus, identiteet, mitmekultuurilisus</i>; 2) märkab erinevusi sotsiaalsete rühmade vahel ja mõistab nende põhjusi; 3) väärtustab sotsiaalset õiglust ja sidusust; 4) väärtustab soolist võrdõiguslikkust; 5) mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega.</p>	<p>Sotsiaalsed rühmad ühiskonnas: soolised, ealised, rahvuslikud, usulised, varanduslikud, regionaalsed jm. Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused.</p> <p>Sotsiaalne sidusus. Sotsiaalne tõrjutus. Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus. Solidaarsus. Väärtused ja identiteedid. Mitmekultuuriline ühiskond ja selle võimalused ning probleemid.</p>	<p>Inimeseõpetus.</p>
<p>Meedia ja teave Õpilane: 1) teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>avalik arvamus, avalik elu, eraelu, ajakirjandusvabadus, ajakirjanduseetika, autoriõigus, autorivastutus, reklaam, intellektuaalomandi kaitse (plagiaat)</i>; 2) iseloomustab näidete varal avaliku ja eraelu piiride seadmist ning ületamist; 3) avaldab arvamust ajakirjanduses käsitletavate probleemide kohta; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid probleemide kirjeldamiseks; 4) teab reklaami funktsioone ja liike;</p> <p>5) tunneb ja austab autori õigusi ning vastutust; viitab ja tsiteerib nõuetekohaselt.</p>	<p>Kommunikatsioonieetika, avaliku ja eraelu piir.</p> <p>Raamatukogu, internet. Ajakirjanduse roll ühiskonnas: informeerimine, tähelepanu juhtimine probleemidele, avaliku arvamuse kujundamine, meelelahutus jne.</p> <p>Turunduskommunikatsiooni funktsioon ja liigid: valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam jne.</p> <p>Autoriõigused ja -vastutus, teoste kasutamine:</p>	<p>Kirjandus. Eesti keel.</p>

	viitamine, tsiteerimine, üles- ja allalaadimine. Plagieerimine.	
--	--	--

Ainekava täitmist toetavad õppekäigud ja koostöö huvigruppidega:

1. võimalusel õppekäigud Riigikokku, Karula/Valga valla asutustesse, ettevõtluskülla;
2. kohalikud ja kaugemad ettevõtjad, Rajaleidja keskus, Eesti Töötukassa, Valgamaa Arenguagentuur, Lüllemäe raamatukogu, lastekaitsetöötaja jne – võimalusel külalisesinejad ja/või vastastikused külastused;
3. jooksvalt tekkivate koostöövõimaluste ärakasutamine õppemeetodite mitmekesistamiseks ning õppematerjali kinnistamiseks.

Hindamismeetodid

1. kujundav hindamine;
2. iseseisev töö tekstiga, kokkuvõtte või küsimustikule vastamine;
3. arvamuskirjand;
4. tunnitöö;
5. tunnikontroll;
6. kontrolltöö;
7. õpimapp;
8. praktiline töö.